Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 338178
Zaaknummer: 747586

Houten, 14 september 2021

gemeente Houten

Onderwerp:
Onkruidbestrijding op verharding

Beslispunten:
1. Kennis te nemen van het rapport “Meerjarenvergelijking 2016-2019 Monitoring kwaliteit openbare ruimte Gemeente Houten”.
2. Te kiezen voor een aanpak voor de bestrijding van onkruid op verharding met:
   a. een verlaging van de norm voor het beeldkwaliteitsniveau in de woongebieden, groengebieden en bedrijventerreinen naar minimaal een C-niveau;
   b. communicatie over de beperkingen en gemaakte keuzen;
   c. het stimuleren van bewoners en bedrijven om zelf een bijdrage te leveren aan het verwijderen van onkruid op verharding in de openbare ruimte.

Samenvatting
Al enkele jaren is er op veel plekken in de gemeente meer onkruid op verharding dan de bedoeling is conform het Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte. Alleen in de drie centrumgebieden wordt momenteel de huidige beeldkwaliteitsnorm, namelijk dat minstens 80% van het areaal voldoet aan een B-niveau, gehaald. (Zie voor de gehanteerde beeldkwaliteitsnormen A+, A, B, C en D de tabel met foto’s op p. 5 van bijlage 2.)
Een belangrijke oorzaak voor de onvoldoende beeldkwaliteit van onkruid op verharding is dat de gemeente al enkele jaren geen chemische bestrijdingsmiddelen meer gebruikt.
We kunnen overal voldoen aan de huidige beeldkwaliteitsnorm zonder weer gebruik te maken van chemische bestrijdingsmiddelen, maar daarvoor is er jaarlijks minstens € 200.000- € 300.000 aan extra middelen nodig die niet beschikbaar zijn binnen de begroting.

Een wat lagere beeldkwaliteit kan ook nog een acceptabel beeld geven. Daarom wordt voorgesteld voor onkruid op verharding een wat lagere beeldkwaliteit te accepteren in de woongebieden, groengebieden en bedrijventerreinen, namelijk dat minstens 80% van het areaal minimaal voldoet aan een C-niveau. Daarvoor is nog wel beperkt extra inzet nodig om in het groeiseizoen de slechtste locaties met een D-niveau aan te pakken.

Tegelijkertijd kan communicatie over de redenen van het aanwezige onkruid zorgen voor meer acceptatie en een minder negatieve beleving. Ook kan het stimuleren/mobiliseren van bewoners en bedrijven om zelf een bijdrage te leveren aan het verwijderen van onkruid op verharding in de openbare ruimte mogelijk nog tot een beperkte kwaliteitsverbetering leiden. We blijven ook werken aan het ontstenen van plekken waar dat mogelijk is. Dit voorkomt ook onkruid op weinig gebruikte verharding.

De extra kosten van de gewijzigde aanpak zijn ca. € 16.000 per jaar. Hiervoor is dekking beschikbaar gekomen in het budget voor onkruidbestrijding op verharding.

Bekeken wordt hoe we bij de uitvoering van de werkzaamheden voor onkruidbestrijding op verharding invulling kunnen geven aan Social Return On Investment (SROI).

Aanleiding
De bestrijding van onkruid op verharding is al enige tijd punt van aandacht. In het groeiseizoen krijgt de gemeente wekelijks meerdere klachten over onkruid op verharding (in heel 2020 waren dit ruim 100 klachten). In de meeste gevallen gaat het daarbij om randen van parkeerplaatsen, boomspiegels en niet belopen trottoirgedeelten met te veel en hoog onkruid in de zomerperiode (zie bijvoorbeeld de afbeeldingen in de bijgaande memo). In sommige gevallen belemmert het onkruid zelfs de toegankelijkheid. De raad heeft hiervoor ook aandacht gevraagd in 2020. In de begroting 2021 (Deelprogramma Leefomgeving) is dan ook aangegeven dat begin 2021 een aanpak wordt vastgesteld voor een intensievere bestrijding van onkruid op straat mede op basis van een meerjarenvergelijking van de beeldkwaliteit van de openbare ruimte.

Er is nu een voorstel voor een oplossing uitgewerkt.

Beoogd effect

De raad informeren over de beeldkwaliteit van enkele belangrijke onderdelen van de openbare ruimte, in het bijzonder van onkruid op verharding.
Het bieden van een oplossing voor het feit dat de beeldkwaliteit van onkruid op verharding thans niet voldoet aan de norm in het beeldkwaliteitskader.

Argumenten per beslispunt

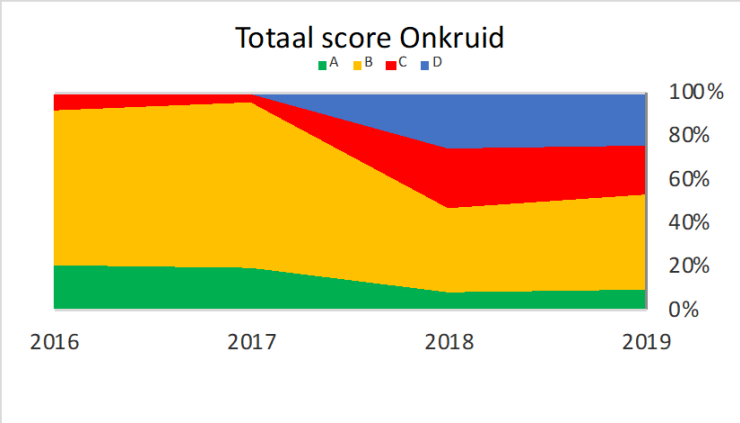
1.1 Het rapport geeft een goed beeld van de huidige beeldkwaliteit van de openbare ruimte.
In 2016 t/m 2019 is jaarlijks de beeldkwaliteit gemonitord van een aantal belangrijke beeldbepalende onderdelen van de openbare ruimte. In 2020 is om organisatorische redenen eenmalig niet gemonitord door een bureau.

Elk jaar vonden er op 8 momenten verspreid over de periode april-september metingen plaats op 24 meetlocaties.
De 24 meetlocaties zijn verdeeld over de volgende 4 gebiedstypen:
- centrumgebieden;
- groengebieden;
- woongebieden;
- bedrijventerreinen.

Per meetlocatie werd de beeldkwaliteit van de volgende zaken gemeten:
- graslengte;
- kale plekken (in plantsoenen);
- snoeibeeld;
- drijfvuil;
- onkruid op verharding;
- zwerfafval.

De beeldkwaliteiten voldoen aan de normen van het Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte behalve de beeldkwaliteit van onkruid op verharding (en in 2019 van zwerfafval in de centrumgebieden).

Voor onkruid op verharding is de gewenste beeldkwaliteit B (Functioneel). Deze kwaliteit werd in 2016 en 2017 gehaald, maar daarna alleen nog in 2019 in de 3 centrumgebieden. Bij circa 20% van de metingen was hiervoor in 2018 en 2019 zelfs sprake van een D-niveau (zie onderstaande figuur 1). In de woongebieden en bedrijventerreinen voldeed nog geen 50% van de metingen in 2018 en 2019 aan de norm voor onkruid op verharding. De scores in de groengebieden waren voor onkruid op verharding (zeer beperkt) wat beter.
Wel moet bedacht worden dat de metingen plaatsvinden in het groeiseizoen en de beeldkwaliteit van onkruid in het koudere seizoen hoger is.

Figuur 1. Resultaten monitoring beeldkwaliteit onkruid op verharding.

Een belangrijke oorzaak voor de onvoldoende beeldkwaliteit van onkruid op verharding is dat de gemeente al enkele jaren geen chemische bestrijdingsmiddelen meer gebruikt.

Het hiervoor genoemde monitoringsrapport is in 2020 opgeleverd. Het was de bedoeling het rapport vorig jaar samen met een voorstel voor een oplossing voor de bestrijding van onkruid op verharding bestuurlijk te behandelen. In de loop van 2020 werd echter duidelijk

dat een duurzame oplossing niet eenvoudig is en een ingrijpende aanpassing vereist zoals bijvoorbeeld een kostbare intensivering van de onkruidbestrijding.

2.1 Handhaving van de huidige beeldkwaliteitsnormen voor onkruid op verharding brengt hoge kosten met zich mee terwijl een beperkte verlaging van de normen ook een acceptabel beeld geeft.

We kunnen overal voldoen aan de huidige beeldkwaliteitsnorm voor onkruid op verharding zonder weer gebruik te maken van chemische bestrijdingsmiddelen, maar daarvoor is er structureel minstens € 200.000- € 300.000 aan extra middelen nodig (zie bijlage 2) die niet beschikbaar zijn binnen de begroting.
Momenteel is het voor gemeenten (recent) weer toegestaan chemische onkruidbestrijdingsmiddelen te gebruiken. Bedacht moet worden dat het verbod (uit 2016) niet is opgeheven om inhoudelijke redenen maar vanwege een bevoegdheidskwestie. Het is naar verwachting een kwestie van tijd voordat er een nieuw verbod op bestrijdingsmiddelen komt.
Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen gaat lijnrecht in tegen de Visie op Groen en Biodiversiteit. Ook staat in het Collegeprogramma 2018-2022 dat de gemeente bij onkruidbestrijding inzet op de meest milieuvriendelijke aanpak.

Een wat lagere beeldkwaliteit kan ook nog een acceptabel beeld geven.
Daarom wordt voorgesteld voor onkruid op verharding een wat lagere beeldkwaliteit te accepteren in de woongebieden, groengebieden en bedrijventerreinen, namelijk dat minstens 80% van het areaal minimaal voldoet aan een C-niveau (i.p.v. een B-niveau). In de praktijk betekent dit een C-niveau in het voorjaar en de zomer en een B-niveau in de herfst en de winter zodra er ter plekke weer geborsteld is. Daarvoor is nog wel beperkt extra inzet nodig om in het groeiseizoen de slechtste locaties met een D-niveau aan te pakken.

Tegelijkertijd kan communicatie over de redenen van het aanwezige onkruid zorgen voor meer acceptatie en een minder negatieve beleving.
Ook kan het stimuleren/mobiliseren van bewoners en bedrijven om zelf een bijdrage te leveren aan het verwijderen van onkruid op verharding in de openbare ruimte mogelijk nog tot een beperkte kwaliteitsverbetering leiden.

Ten behoeve van klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn we bezig met ontstenen/vergroenen waardoor ook weinig gebruikte verharding verdwijnt waar onkruid een probleem kan vormen. Dit wordt positief beleefd en we gaan daar zeker mee door.

De extra kosten van de gewijzigde aanpak zijn ca. € 16.000 per jaar.

Bekeken wordt hoe we bij de uitvoering van de werkzaamheden voor onkruidbestrijding op verharding invulling kunnen geven aan Social Return On Investment (SROI). Op zich zijn de werkzaamheden geschikt voor een gedeeltelijke uitvoering door personen met een afstand tot de arbeidsmarkt of voor leerwerk-stageplaatsen.

Kanttekeningen

2.1 Een C-niveau kan als matig beleefd worden
Bedacht moet worden dat een C-niveau als een matig beeld beleefd kan worden, zeker samen met 20% D-niveau. Mogelijk houden we het huidige aantal klachten van bewoners. Bovendien geldt dat hoe meer onkruid er blijft staan dat verder kan uitzaaien, hoe meer onkruidgroei er komt. Dit leidt tot toenemende schade aan de verharding en achteruitgang van de kwaliteit van de verharding omdat de wortels verharding omhoog drukken. Dit moeten we goed in de gaten houden.

2.2 Nu geen voorstel voor inzet van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
De bestrijding van onkruid leent zich voor de inzet van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De uitvoering hiervan vergt echter veel voorbereiding. Een concreet voorstel hiervoor betrekken we nu niet bij de onderhavige voorstellen.
Meer in algemene zin wordt er wel gekeken naar de mogelijkheid om personen met een afstand tot de arbeidsmarkt nog meer in te zetten in het beheer van de openbare ruimte.

Biodiversiteit

De keuze voor het deels verlagen van de beeldkwaliteitsnorm en geen terugkeer naar het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, heeft geen nadelig effect op de biodiversiteit.

Participatie

Participatie voor dit voorstel is nu niet aan de orde.
Op basis van onze monitor sociale kracht 2020 blijkt dat er een aanzienlijk percentage mensen (49%) bereid is mee te helpen met het onderhoud van het openbare groen. We gaan er werk van maken mensen ook te enthousiasmeren om onkruid op verharding rond de eigen woning te verwijderen.

Financiën en formatie

In het collegeprogramma 2018-2022 van de gemeente Houten is opgenomen dat vanaf 2020 binnen het thema ‘Openbare ruimte en groen’ jaarlijks € 250.000 beschikbaar is. Hiervan is €90.000 gereserveerd voor onkruidbestrijding en €160.000 voor biodiversiteit. Deze €90.000 wordt nu toegevoegd aan het reguliere budget voor straatreiniging/vegen voor de dekking van een recent ontstaan tekort voor de inzet van externen bij de onkruidbestrijding op verharding en voor de extra kosten van de gewijzigde aanpak van € 16.000 per jaar.
De inzet van deze extra €90.000 maakt het mogelijk de beoogde beeldkwaliteit voor onkruid op verharding (C-niveau) te realiseren.
De inzet van de stelpost wordt door middel van een maandelijkse begrotingswijziging formeel bekrachtigd door de raad.

Geen financiële consequenties Wet M&O, VPB en/of BTW

Communicatie

Over de verlaging van de norm en redenen daarvoor wordt via het Houtens Nieuws, de gemeentelijke website en sociale media gecommuniceerd, evenals over het verzoek aan bewoners en bedrijven om zelf ook onkruid te verwijderen.

Voortgang

Kort na het raadsbesluit start de communicatie.

Evaluatie

De jaarlijkse monitoring zal een beeld geven van het effect van de maatregelen. Ook is het zinvol de ontwikkeling in klachten van bewoners en ondernemers over onkruid op verharding in de gaten te houden.

Houten, 14 september 2021

Houten,
het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Barink G. Isabella

Bijlagen

1. Rapport “Meerjarenvergelijking 2016-2019. Monitoring kwaliteit openbare ruimte Gemeente Houten”.
2. Memo: Onkruidbestrijding op verharding; achtergrond informatie en voorstel voor aanpak.

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Sander Bos
2e PoHo: Hilde de Groot

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 338178

Onderwerp
Onkruidbestrijding op verharding

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 14 september 2021 gelezen en besluit:

1. Kennis te nemen van het rapport “Meerjarenvergelijking 2016-2019 Monitoring kwaliteit openbare ruimte Gemeente Houten”.
2. Te kiezen voor een aanpak voor de bestrijding van onkruid op verharding met:
   a. een verlaging van de norm voor het beeldkwaliteitsniveau in de woongebieden groengebieden en bedrijventerreinen naar minimaal een C-niveau;
   b. communicatie over de beperkingen en gemaakte keuzen;
   c. het stimuleren van bewoners en bedrijven om zelf een bijdrage te leveren aan het verwijderen van onkruid op verharding in de openbare ruimte.

Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 23 november 2021.

De raad van de gemeente Houten,
de griffier, de voorzitter,

C.M.S. Visser G.P. Isabella